

Değini DİSK I. Uluslararası İş Sağlığı ve İş Güvenliği Konferansı

Özgün MİLLİOĞULLARI KAYA*

Ölkemizde işçilerin sağlığı ve işyerlerinde iş kazası ve meslek hastalıklarına yönelik düzenleyici ve koruyucu önlemlere yönelik çalışmalar yetersizdir. Bu konuya ilişkin 2004 yılından bugüne iş sağlığı ve güvenliği alanında hızlı değişim ve gelişimlerin yaşandığı bir dönem geçirilmiştir. AB'ye uyum sürecinin etkisi ile yapılan değişikliklerin bazıları şöyledir: Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'nin oluşturuldu, 2006-2008, 2009-2013 ve 2014-2018 yönlendirici Stratejik Belgeler hazırlandı, 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği yasası çıkarıldı, alana ilişkin kimi yönetmelikler düzenlendi ve 4857 sayılı İş Kanunu'nda değişikliklere gidildi. Bu düzenlemeler yasal olarak bir ilerleme sağladı. Ancak uygulamada yasal düzenlemelerin çalışma hayatına etkisi halen yeterli değildir. Nitekim 2016 yılı, Türkiye tarihinin en fazla ölümlü iş kazasının yaşandığı yıl olarak tarihe geçti. 1970 işçi yaşamını yitirirken, bu ölümler en çok sendikalaşmanın ve güvencesizliğin en yaygın olduğu inşaat, tarım, taşımacılık, metal ve maden sektöründe oldu.

Bu rakamlar yalnızca çalışma ilişkilerindeki dramatik dönüşümü değil, aynı zamanda neoliberal kapitalizm koşullarında "çalışırken ölmenin" giderek daha da doğallaştığını göstermektedir. Oysa çalışma ve yaşam birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Bu bütünlüğün sağlanmasındaki öncelik de işçinin sağlığı ve güvenliğinin korunmasıdır. Sermayenin daha çok kar arayışında göz ardı ettiği bu öncelik, sendikaların da en önemli mücadele alanlarından birini oluşturur. İşçilerin haklarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan sendikaların, üyelerine insan onuruna yakışır çalışma olanaklarının yaratılması için çaba göstermesi başta gelen görevleridir. Bu kapsamda, sendikaların, çalışanların sağlık ve güvenliklerini korumaları, işyeri ortamlarının geliştirilmesi için uğraş vermeleri; hem örgütsel ödevleri, hem de bir toplum örgütü olmaktan doğan ödevleridir.

Türkiye'de sendikalar ve meslek odaları birçok kez işçi sağlığı ve güvenliği alanındaki sorunları görünür kılmak ve çözüm politikaları üretmek için kongreler düzenlemiştir. DİSK, KESK, TMMOB ve TTB tarafından düzenlenen Ulusal İşçi Sağlığı Kongreleri bunun en iyi örneklerindedir. 1978 ve 1988'deki I. ve II. Ulusal İşçi Sağlığı Kongrelerinin düzenleyicisi TTB, 1996'da düzenlenen III. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi'nin düzenleyicisi Türk-İş, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB, 2011 yılında yapılan IV. İşçi Sağlığı Kongresi'nin düzenleyicisi de DİSK, KESK, TMMOB

* Dr., DİSK/Genel-İş, Araştırma Daire Müdürü, ozgunnc@gmail.com

ve TTB olmuştur. Bu kongrelerde; Türkiye’de güvenceli ve güvencesiz sektörlerde çalışan işçilerin uğradığı iş kazası ve meslek hastalıklarına ilişkin sorunları çok boyutlu tartışılmıştır. Bunların dışında çok sayıda meslek odası ve sendika bu konuya ilişkin değerli kongreler düzenlemektedir.

Bunların son örneği, I. Uluslararası İşçi Sağlığı ve Güvenliği Konferansı, 26-27 Kasım 2016 tarihinde İstanbul’da DİSK tarafından düzenlendi. “Hayatımızı Kazanırken Kaybetmemek İçin Bir Örgütlenme Alanı Olarak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” sloganıyla düzenlenen kongre dört oturumdan oluştu. Konferansın açılış konuşmasını DİSK Genel Başkanı Kani Beko yaptı. Beko, ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği alanının çökmüş durumda olduğunun altını çizerek DİSK’in bu alana dair taleplerini anlattı.

Konferansın “Türkiye’de İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Ekonomi-Politiği” başlığını taşıyan ilk oturumu, DİSK İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Dairesi Müdürü Tevfik Güneş’in moderatörlüğünde gerçekleştirildi. Oturumdaki ilk sunuşu yapan DİSK Genel Koordinatörü Doç. Dr. Hakan Koçak, kapitalizm eleştirisi üzerinden işçi sağlığı ve güvenliği sorununun bir sistem sorunu olduğuna değindi. Türkiye’de de bu sorunun bir sistem sorunu olduğunu belirterek, 1970’li yılların ortalarından itibaren kapitalizmin başka bir evreye girdiğini, Türkiye’de bu geçişin 1980 askeri darbesiyle gerçekleştirildiğini ifade etti. Bu nedenle işçi sağlığı ve iş güvenliğinin feci durumda olduğunu belirten Koçak, örgütlü gücün zayıflaması ve iş cinayetleri ilintisini vurguladı. Oturumun ikinci konuşmacısı Doç. Dr. Emre Gürcanlı da işsizlik ile iş cinayetleri arasındaki bağlantıya dikkat çekerek, işsizliğin düşük olduğu ülkelerde işçilerin çalışma ve yaşam koşullarının daha iyiye gittiğini belirtti.

İkinci oturumda “İşçi Sağlığı İş Güvenliğinde Sendikaların ve Meslek Örgütlerinin Görevleri, Deneyimleri” tartışıldı. Moderatörlüğünü DİSK Yönetim Kurulu Üyesi Kanber Saygılı’nın yaptığı oturumda KESK Merkez Yürütme Kurulu üyesi Fatma Çetintaş “Kamuda İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” üzerine bir sunuş yaparken, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Besleme Soma başta olmak üzere maddelerde yaşanan iş cinayetlerinin nasıl gerçekleştiğini ve üzerinin nasıl örtüldüğünü anlattı. “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğine TTB Gözüyle Bakış” başlıklı sunuşu yapan Dr. Nazmi Algan ise işyeri hekimliği alanında yaşanan sorunları ve meslek hastalıklarının nasıl görünmez kıldığını gözler önüne serdi.

Konferansın ikinci gününde, DİSK Uluslararası İlişkiler Dairesi Müdürü Kıvanç Eliaçık’ın moderatörlüğünde uluslararası sendikal deneyimler tartışıldı. Hollanda Sendikalar Konfederasyonu (FNV) temsilcisi Ton Kitzen, sendikalaşma oranının artmasıyla İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği önlemleri arasındaki doğru orantıyı gözler önüne seren bir sunuş yaptı. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi üyesi ve MSGSÜ öğretim üyesi Aslı Odman ise çalışmanın sağlığa zararlarından ve bu zarara karşı başarılı uluslararası mücadele deneyimlerinden örnekler verdi.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği mücadelesinin tartışıldığı forum bölümünün moderatörlüğünü İSİG Meclisi’nden Dr. Şeref Özcan yaparken, DİSK Genel Sek-

reteri Arzu Çerkezoğlu, yaptığı ereve sunuŐta mücadelenin temel talepleri ve araçlarını anlattı.

Konferansta, gazeteci-yazar İsmail Saymaz ile, yazarı olduğu ve Türkiye’deki iş cinayetlerini incelediği *Fıtrat* kitabı üzerine bir söyleŐi de gerçekleştirildi. SöyleŐinin baŐında Saymaz’ın, Limter-İŞ Genel Sekreteri Hakkı Demiral’ı kürsüye çağırarak “*Bu kitabı iŐçiler yazdı, bana temize çekmek kaldı*” demesi, çalışırken ölmek adına verilen sınıf mücadelesinin, kitapta işçilerin dilinden aktarıldığını göstermesi açısından anlamlıydı. SöyleŐide Saymaz, zelleŐtirme ve taŐeronlaŐtırma süreçleri ile iş cinayetlerindeki artıŐın bağlantılarını ortaya koydu.

Konferansın sonunda, birçok festivalden ödülle dönen, inşaat iŐçilerinin yaşamını ve iş cinayetlerini anlatan Babamın Kanatları filmi izlendi ve gösterimin ardından filmin yapımcısı Soner Alper soruları yanıtladı.

İŞ cinayetlerinin giderek arttığı ve dođallaŐtırılmaya çalıŐıldıđı bir dönemde düzenlenen bu konferans, sendika ve kitle örgütlerince hem deneyim paylaŐını gerçekleŐtirilmesi, hem görüŐ alıŐveriŐinde bulunulması hem de önümüzdeki dönemde mücadelenin yol ve yöntemlerinin tartıŐılabilmesi açısından oldukça verimli bir buluŐma noktası oldu. Konferansın düzenli aralıklarla gerçekleŐtirilmesi ve kapsamının geniŐletilebilmesi ise katılımcıların ortak beklentisi olarak ortaya çıktı.